

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 września 2017 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Ośrodek (...) w L. XIII Wydział Cywilny z siedzibą w L. w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Sadowska

Protokolant: st. prot. sąd. Karolina Mitrus

po rozpoznaniu w dniu 11 września 2017 r. w L.

na rozprawie

sprawy z powództwa D. P.

przeciwko Skarbowi Państwa - Wojewoda (...)

o odszkodowanie

1. Powództwo oddala.
2. Kosztami procesu obciąża strony w zakresie przez nie poniesionym.

SSO Małgorzata Sadowska

UZASADNIENIE

Pozwem złożonym w dniu 26.09.2016 r. powódka D. P. wniosła o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa Starosty Powiatu (...) na rzecz powódki kwoty 750.000 zł tytułem 1/2 odszkodowania za szkodę poniesioną na skutek przejęcia na rzecz Skarbu Państwa na podstawie dekretu PKWN z dnia 6 września 1944 r. nieruchomości stanowiącej działkę nr (...), na której jest posadowiony zespół pałacowo – parkowy w S., pomimo, że działka ta nie podpadała pod działanie przepisu art. 2 ust. 1 lit. e tego dekretu, a następnie sprzedania Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w K., z ustawowymi odsetkami od dnia 29 sierpnia 2016 r. do dnia zapłaty. Ponadto powódka wniosła o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 28.800 zł.

W odpowiedzi na pozew pozwany działający, jako Skarb – Państwa Starosta (...) wniósł o oddalenie powództwa i o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Pozwany podniósł zarzut braku legitymacji biernej oraz zarzut przedawnienia, wnosząc o zawiadomienie o toczącym się postępowaniu Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa, Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w K., Wojewody (...), Agencji Nieruchomości Rolnych oraz Ministra Rolnictwa.

Sąd wezwał do udziału w sprawie Wojewodę (...).

Wojewoda (...) w odpowiedzi na zawiadomienie wskazał na właściwość Prokuratorii Generalnej w zakresie zastępstwa procesowego Skarbu Państwa, zaś Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna w K., Agencja Nieruchomości Rolnych oraz Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi złożyli informację, iż nie przystępują do sprawy w charakterze interwenienta ubocznego.

W odpowiedzi na pozew Wojewoda (...) reprezentowany przez Prokuratorię Rzeczypospolitej Polskiej wniósł o oddalenie powództwa i o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz zgłosił zarzut przedawnienia.

W dniu 18 września 2017 r. powódka na podstawie art. 102 k.p.c. wniosła o zwolnienie od ponoszenia kosztów postępowania, względnie kosztów zastępstwa procesowego, na wypadek oddalenia przez Sąd powództwa w niniejszej sprawie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powódka D. P. i jej brat W. E. są następcami prawnymi po A. P., który był właścicielem nieruchomości zakupionej w 1935 r. położonej w S. o powierzchni 257,2648 ha, dla której Sąd Rejonowy w K. prowadzi księgę wieczystą nr (...). W skład tej nieruchomości wchodzi między innymi działka nr (...), na której posadowiony jest zespół pałacowo – parkowy.

Dowód: postanowienie SR w P.z dnia 09.02.1976 r. o uznaniu za zmarłego A. P. k. 5-6, postanowienie SR P. (...)w P. z dnia 07.05.2010 r. stwierdzające, że spadek po A. P. nabyła jego matka Z. P. k. 7, postanowienie Sądu Powiatowego dla miasta P. z dnia 14.05.1968 r. stwierdzające, że spadek po Z. P. nabyli D. P. i W. E. po połowie k. 8, treść księgi wieczystej nr (...) k. 9-76.

Na podstawie wniosku Wojewody (...) Ziemińskiego w P. z dnia 11 września 1946 r. w księdze wieczystej dla tej nieruchomości, w miejsce A. P. został wpisany Skarb Państwa.

Dowód; treść księgi wieczystej nr (...) k. 9-76, zaświadczenie z księgi wieczystej z dnia 03.10.2008 r. k. 204, wniosek z dnia 11.09.1946 r. k. 212,

Jak wynika z wypisu rejestru gruntów działka nr (...) stanowi użytki rolne zabudowane o klasie bonitacyjnej IIIA.

Dowód: wypis z rejestru gruntów k. 117.

Na podstawie umowy sprzedaży z dnia 30 października 1989 r. sporządzonej w Państwowym Biurze Notarialnym w K. repertorium A (...)zawartej pomiędzy Skarbem Państwa reprezentowany przez Naczelnika Gminy K., a Rolniczą Spółdzielnią Produkcyjną w K. doszło do nabycia prawa własności zespołu pałacowo – parkowego w S. znajdującego się na działce nr (...) przez Rolniczą Spółdzielnię Produkcyjną w K..

Dowód: postanowienie Sądu Rejonowego w K.z dnia 04.07.2014 r. k. 91-93, akt notarialny z dnia 30.10.1989 r. k. 118-120.

Powódka w latach 90-tych XX wieku dowiadywała się w Agencji Nieruchomości Rolnych w P. czy będzie możliwe odzyskanie nieruchomości, jednakże nie otrzymała w zasadzie żadnej konkretnej odpowiedzi a gdy udała się do Agencji w roku 2010r. odpowiedzi, otrzymała odpowiedź, że ma wystąpić ewentualnie na drogę postępowania sądowego czy też administracyjnego. Nie zachowały się żadne pisma z tamtego okresu, na podstawie których można stwierdzić, czy powódka prowadziła też jakakolwiek korespondencję z Agencją.

Wnioskiem z dnia 31 października 2011 r. uzupełnionym pismem z dnia 10 kwietnia 2013 r. powódka wystąpiła do Wojewody (...) o stwierdzenie, że zespół pałacowo – parkowy w S., który jest położony na działce nr (...), nie podpadał pod działanie przepisu art. 2 ust. 1 lit. e Dekretu PKWN z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (Dz. U. 1945, Nr 3, poz. 13 ze zm) . Powódka pismem nadanym w dniu 31 października 2011 r. zwróciła się do Wojewody (...) o wstrzymanie sprzedaży majątku położonego w S., powołując się na to, że część tego majątku nie podlega pod przepisy Dekretu PKWN z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej.

Decyzją z dnia 21 maja 2013 r. Wojewoda (...) orzekł, że nieruchomość stanowiąca działkę nr (...), na której posadowiony jest zespół pałacowo – parkowy w S., zapisany w księdze wieczystej nr (...) prowadzonej przez Sąd

Rejonowy w K., nie podpadała pod działanie przepisu art. 2 ust. 1 lit. e Dekretu (...) Komitetu (...) z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (Dz. U. 1945, Nr 3, poz. 13 ze zm.).

Dowód: decyzja Wojewody (...) k. 77-86, wniosek z dnia 31.10.2011 r. k. 205.

zeznania powódki - protokoły elektroniczne k.157, 272,

W dniu 23 kwietnia 2014 r. brat powódki W. E. wystąpił do Sądu Rejonowego w K.z wnioskiem o odłączenie części nieruchomości stanowiącej działkę nr (...) o powierzchni 0,4874 ha, położoną w S. i zapisaną w księdze wieczystej nr (...), o założenie dla niej nowej księgi wieczystej i wpis własności w 1/2 części na swoją rzecz oraz w 1/2 części na rzecz powódki. Jako podstawę wpisu przedłożony został odpis decyzji Wojewody (...) z dnia 21 maja 2013 r.

Postanowieniem z dnia 4 lipca 2014 r. wydanym przez Sąd Rejonowy w K.w/wym. wniosek został oddalony.

Dowód: postanowienie z dnia 04.07.2014 r. k. 91-93.

Pismem złożonym w dniu 15 czerwca 2016 r. powódka wystąpiła do Sądu Rejonowego w K.z wnioskiem o zawezwanie do próby ugodowej Starosty (...), który jest reprezentantem Skarbu Państwa na podstawie art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 21.08.1997 r. o gospodarce nieruchomościami. Na posiedzeniu w dniu 29 sierpnia 2016 r. pełnomocnik Starosty (...) oświadczył, że nie widzi możliwości ugodowego załatwienia sprawy. Do próby ugodowej została również wezwana Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna w K., która nie stawiała się na wyznaczony termin posiedzenia sądu.

Sąd zważył, co następuje:

Sąd dał wiarę dokumentom stanowiącym podstawę do ustalenia stanu faktycznego sprawy nie znajdując zastrzeżeń, co do ich wiarygodności. Strony w żaden sposób nie zakwestionowały tych dowodów.

Za wiarygodne Sąd uznał zeznania powódki albowiem były spójne i logiczne.

Na rozprawie w dniu 11 września 2017 r. Sąd oddalił wniosek powódki o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego, uznając go za zbędny dla rozstrzygnięcia sprawy.

W ocenie Sądu zarzut przedawnienia roszczenia podniesiony w odpowiedzi na pozew, uznać należało za zasadny. Wobec nie wskazania podstawy prawnej żądania zawartego w pozwie, w oparciu o jego treść należało przyjąć, iż podstawą prawną roszczenia jest przepis art. 417 k.c.

Jak wynika z art. 5 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2004 nr 162 poz. 1692) do zdarzeń i stanów prawnych powstałych przed dniem wejścia w życie w/w ustawy stosuje się przepisy art. 417, art. 419, art. 420, art. 420¹, art. 420² i art. 421 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93, z późn. zm.) w brzmieniu obowiązującym do dnia wejścia w życie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r., która weszła w życie z dniem 1 września 2004 r.

W myśl art. 417 k.c., w brzmieniu obowiązującym przed nowelizacją tego przepisu ustawą z dnia 17 czerwca 2004 r., za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa. Jeżeli wykonywanie zadań z zakresu władzy publicznej zlecono, na podstawie porozumienia, jednostce samorządu terytorialnego albo innej osobie prawnej, solidarną odpowiedzialność za wyrządzoną szkodę ponosi ich wykonawca oraz zlecająca je jednostka samorządu terytorialnego albo Skarb Państwa. W piśmie procesowym złożonym w toku sprawy, argumentując swoje stanowisko wobec zarzutów pozwanego, powódka przywoływała przepis art. 160 k.p.a. Reguluje on jednak odpowiedzialność Skarbu Państwa wyłącznie w odniesieniu do szkód wywołanych decyzją administracyjną wydaną z naruszeniem art. 156 § 1 k.p.a., albo gdy stwierdzono nieważność decyzji. Zaświadczenie wojewódzkiego urzędu ziemskiego, aczkolwiek stanowi dokument wydany przez organ administracyjny, nie nosi charakteru decyzji administracyjnej. Zważyć bowiem należy, iż inne

niż decyzja administracyjna działania władcze również podlegają zasadzie kompensacji szkody, jednakże w zależności od zdarzenia wywołującego szkodę, podstawa prawna roszczeń odszkodowawczych została przez ustawodawcę zróżnicowana. Szkada powódki jest w istocie związana z rozporządzeniem przez Skarb Państwa nieruchomością stanowiącą własność poprzedników prawnych powódki tj. jej sprzedażą na rzecz Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w K. w roku 1989. Zgodnie z art. 442 § 1 k.c. w brzmieniu obowiązującym w dacie wyrządzenia szkody (art. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny Dz.U. Nr 80, poz. 538), roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia, jednakże w każdym wypadku roszczenie przedawnia się z upływem lat 10 od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wyrządzające szkodę.

Sąd w tym zakresie podziela pogląd wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2012 r. w sprawie o sygn. akt II CSK 128/12 (Biul. SN 2013 nr 3), w którym wskazano, iż „termin przedawnienia roszczeń odszkodowawczych za szkodę poniesioną wskutek bezprawnego zbycia przez Skarb Państwa nieruchomości wadliwie przejętej na podstawie art. 2 ust. 1 lit. e dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (t.j. Dz.U. z 1945 r. Nr 3, poz. 13) rozpoczyna bieg od dnia wydania decyzji administracyjnej w trybie § 5 rozporządzenia z dnia 1 marca 1945 r. w sprawie wykonania dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (Dz.U. Nr 10, poz. 51 ze zm.) (art. 442 § 1 zdanie pierwsze KC), jednak w każdym wypadku roszczenie to ulega przedawnieniu z upływem dziesięciu lat od dnia zbycia nieruchomości (art. 442 § 1 zdanie drugie KC)”.

Mając świadomość wadliwości przejęcia nieruchomości w trybie dekretu o reformie rolnej i braku tytułu prawnego Skarbu Państwa oraz, co potwierdziła sama powódka, posiadaniu wiedzy o dokonaniu rozporządzenia nieruchomością na rzecz Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w K., z powództwem o odszkodowanie powódka wystąpiła dopiero we wrześniu 2016 r. W tamtej chwili była już od 3 lat w posiadaniu decyzji wydanej przez Wojewodę (...). Nie dotrzymała ona zatem terminu do wystąpienia z powództwem o odszkodowanie, gdyż trzyletni termin przedawnienia upłynął z końcem dnia 4 czerwca 2016 r, bowiem 4 czerwca 2013 r. decyzję Wojewody (...) powódka odebrała.

Zgodnie z art. 123 § 1 pkt 1) k.c. bieg przedawnienia przerywa się przez każdą czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym, przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia. W ocenie Sądu nie doszło do przerwania biegu wskazanego powyżej trzyletniego okresu przedawnienia. Wbrew twierdzeniom powódki wnioski złożony w dniu 23 kwietnia 2014 r. przez brata powódki W. E. do Sądu Rejonowego w K. o odłączenie części nieruchomości powyższych przesłanek nie spełnia. Także wystąpienie w dniu 15 czerwca 2016 r. przez powódkę do Sądu Rejonowego w K. z wnioskiem o zawiązanie do próby ugodowej Starosty (...) biegu przedawnienia nie przerwało tym bardziej, iż powódka z takim wnioskiem wystąpiła przeciwko niewłaściwemu podmiotowi, a nadto nastąpiło to już po jego upływie.

Jednocześnie nie bez znaczenia pozostaje fakt, iż zgodnie z art. 442 § 1 zd. 2 k.c., w każdym wypadku roszczenie przedawnia się z upływem lat dziesięciu od dnia, w którym została wyrządzona szkoda. Jak wskazał Sąd Najwyższy w uchwale pełnego składu Izby Cywilnej z dnia 17 lutego 2006 r., III CZP 84/05 (OSNC 2006/7-8/114), roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym przedawnia się z upływem lat dziesięciu od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wyrządzające szkodę bez względu na to, kiedy szkoda powstała lub się ujawniła.

Sąd nie znalazł także podstaw do zastosowania klauzuli z art. 5 k.c. Zgodnie z jego treścią nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współżycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony. Dopuszcza się zatem możliwość uznania podniesienia zarzutu przedawnienia roszczenia za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, jednakże może to nastąpić w przypadkach szczególnych i usprawiedliwionych wyjątkowymi okolicznościami. W ocenie Sądu powódka nie wykazała, iż zaszły przesłanki z art. 5 k.c., które by pozwoliły na nie uwzględnienie zarzutu przedawnienia. Twierdzenia powódki nie zostały niczym udokumentowane. Sąd nie znalazł, zatem, podstaw do jego zastosowania. Nie bez znaczenia jest fakt, iż powódka jest

reprezentowana przez fachowego pełnomocnika, podobnie taka reprezentacje posiadał brat powódki w sprawie przed Sądem Rejonowym w K., o którego działaniach powódka miała wiedze od początku.

W związku z powyższym, zarzut przedawnienia podniesiony przez pozwanego został przez Sąd uwzględniony a Sąd powództwo oddalił, o czym orzekł w pkt 1 wyroku.

Zgodnie z treścią art. 102 k.p.c. w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Unormowanie to urzeczywistnia zasadę słuszności i z tego też względu stanowi rozwiązanie szczególne. Do kręgu okoliczności branych przez sąd przy ocenie przesłanek z art. 102 k.p.c. należą fakty związane z samym przebiegiem procesu, jak i będące na zewnątrz, zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego i sytuacji życiowej i zdrowotnej strony. Z uwagi na aktualną sytuację majątkową powódki, a także podstawę roszczenia będącego przedmiotem sprawy oraz charakter jej rozstrzygnięcia - mimo iż powódka przegrała proces, Sąd nie obciążył jej kosztami zastępstwa procesowego poniesionymi przez stronę pozwaną i orzekł jak w pkt. 2 wyroku.

L., dnia 12.10.2017r. SSO Małgorzata Sadowska